

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг
(назва навчальної дисципліни)

ЗАВДАННЯ
для комплексної контрольної роботи
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою управління фінансовими послугами ХНЕУ ім. С. Кузнеця,
протокол № 8 від 28.03.2016 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення комплексних контрольних робіт (ККР) з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг» є заміри залишкових знань здобувачів

Проведення ККР необхідне в наступних випадках:

- а) проведення самоаналізу ВНЗ (в т.ч. акредитаційного);
- б) проведення самоаналізу спеціальності (в т.ч. акредитаційного);
- в) проведення акредитаційної експертизи;
- г) формування акредитаційної справи.

ККР є обов'язковим елементом комплексу матеріалів навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни, яке входить до складу освітньо-наукової програми підготовки здобувачів ступеня доктора філософії по спеціальності ...

ККР є способом діагностики якості вищої освіти.

До виконання ККР залучаються всі здобувачі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» всіх форм навчання, після завершення ними вивчення даної дисципліни. У цих заходах мають прийняти участь не менше 90 % спискового складу здобувачів, які перевіряються.

ККР з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг» розробляється у відповідності до програми навчальної дисципліни.

Пакет ККР з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг» включає мінімум 30 варіантів.

Кожен варіант складається з 4 завдань (ситуаційного, контрольного-тестового, двох практичних завдань) завдань для контролю теоретичних знань і практичних навичок здобувача.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач за виконання всіх завдань комплексної контрольної роботи - 100.

Розподіл балів за виконання кожного завдання ККР наведено у розділі 3.

Тривалість виконання ККР з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг» - 1 год.- 30 хвилин.

Пакети ККР розроблено кафедрою управління фінансовими послугами.

До складу пакетів ККР входить:

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Анотація до комплексної контрольної роботи.
3. Комплексна контрольна робота з дисципліни.
4. Критерії оцінювання виконання завдань комплексної контрольної роботи.
5. Рецензія на комплексну контрольну роботу.

6. Перелік довідкової літератури, використання якої дозволяється при виконанні комплексної контрольної роботи.

Наслідки (результати) виконання ККР з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг» є предметом ретельного аналізу кафедрою управління фінансовими послугами з метою виявлення недоліків у підготовці здобувачів і розробки заходів по їх усуненню.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

2.1. Зразок ККР

Контрольно-тестове завдання. Порівняти умови щодо вимог до оцінки фінансового стану банків за Базель III та страхових компаній за Solvency II.

Ситуаційне завдання. Розглянути найбільш прийнятний варіант розміщення грошових коштів на депозит на основі пропозиції банків або інших фінансових установ за даними банків України у порівнянні з іншою країною ЄС.

Завдання 1. Оцінити ризик ліквідності банку ґрунтуючись на даних (табл. 1, 2) за методикою Базельського комітету Базель III за формалізованими показниками для регулювання коротко- і довгострокової ліквідності: показника покриття ліквідності (Liquidity coverage ratio, LCR) та показника стабільного фінансування, нетто-фондування (Net stable funding ratio). Зробіть висновки.

Таблиця 1

Витяг з даних банку щодо активів

Високоякісні ліквідні активи	Сума активів, тис. грн.
Активи першого рівня	
Готівка	386596
Кошти на коррахунках в НБУ	4067884
Боргові цінні папери Уряду в національній валюті	809379
Облігації Національного банку	418396
Активи другого рівня	
Боргові папери державних корпорацій, яким присвоєний 20 % ризик	976764
Корпоративні цінні папери з рейтингом AA- і вище	591226

Таблиця 2

Витяг з даних банку щодо зобов'язань та капіталу

Показник	Інструмент	Значення, тис. грн.
Зобов'язання	Стабільні депозити	1191840
	Депозити нефінансових корпорацій	2106462
Капітал	Капітал	4190469

Завдання 2. На основі звітних даних страхової компанії було визначено обсяги страхових премій та резервів за класами страхування. Вихідні дані для розрахунку страхового ризику за видами страхування іншими ніж страхування життя та здоров'я наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Вихідні дані для розрахунку страхового ризику за класами страхування іншими ніж страхування життя та здоров'я

Класи страхування	Середньо-квадратичне відхилення ризику премій (σ_{pr})	Середньо-квадратичне відхилення ризику резервів (σ_{res})	Сума чистих страхових премій (V_{pr})	Сума чистих страхових резервів (V_{res})

Страховання авто цивільної відповідальності	0,1	0,095	27690,3	11096,3
Страховання усіх видів наземного транспорту, включаючи відповідальність перевізника	0,07	0,10	11005,6	5884,6
Страховання майна	0,10	0,11	10727,3	1939,8
Страховання цивільної відповідальності, крім авто цивільної, відповідальності власників водного та повітряного транспорту	0,15	0,11	9982,1	1106,6

Інформація, необхідна для оцінки ризику страхування здоров'я, представлена у табл. 4.

Таблиця 4

Вихідні дані для розрахунку страхового ризику за класами страхування здоров'я

Класи страхування	Середньо-кватратичне відхилення ризику премій (σ_{pr})	Середньо-кватратичне відхилення ризику резервів (σ_{res})	Сума чистих страхових премій (V_{pr})	Сума чистих страхових резервів (V_{res})
Страховання медичних витрат	0,04	0,1	15884,1	4930,4
Страховання від нещасного випадку та на випадок хвороби	0,085	0,14	16395,7	5612,3
Страховання професійних захворювань та нещасних випадків на виробництві	0,055	0,11	169,5	45

Виходячи з інформації табл. 3 та табл. 4 визначте результуючі показники оцінки страхових ризиків та обсяги капіталу, необхідні для їх покриття згідно з методикою Solvency II. Зробіть висновки.

Розглянуто на засіданні кафедри управління фінансовими послугами пр. № ___ від "___" _____ 20_ р.

Завідувач кафедри _____

2.2. Перелік завдань, які включено до складу ККР

Кожна комплексна контрольна робота складається з чотирьох завдань: одного контрольно-тестового, одного ситуаційного; двох практичних завдань.

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Виконання кожного завдання комплексної контрольної роботи оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань комплексної контрольної роботи наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл балів за завданнями для комплексних контрольних робіт

Завдання ККР (у кожному варіанті)	Комплексна контрольна робота				Сума балів
	ЗККР1	ЗККР2	ЗККР3	ЗККР4	
Максимальна кількість балів	25	25	25	25	100

ЗККР – завдання для комплексної контрольної роботи.

Щодо критеріїв оцінювання ККР . Якщо при виконанні будь-якого ККР допущена незначні помилки, але вірний хід виконання роботи, то максимальна оцінка за таке ККР зменшується на 1-2 бали, при наявності значних помилок, або виконання тільки частини певного ККР максимальна оцінка за таке ККР зменшується на 5-10 балів. У разі, якщо здобувач не приступив до вирішення завдання, він отримує за нього 0 балів.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей зрізу залишкових знань здобувачів та іншої академічної документації.

4. РЕЦЕНЗІЯ НА КОМПЛЕКСНУ КОНТРОЛЬНУ РОБОТУ

Комплексні контрольні роботи з навчальної дисципліни "Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг" підготовлені викладачами кафедри управління фінансовими послугами Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця для визначення рівня засвоєння знань здобувачів освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», які завершили вивчення даної дисципліни.

Завдання до комплексних контрольних робіт включають найбільш значущі складові програми навчальної дисципліни, передбачають уміння ефективно використовувати набуті теоретичні знання на практиці та характеризуються високим рівнем професійного спрямування. Вирішення завдань контрольних робіт вимагатиме від студентів використовувати інтегрованих та комплексних знань програмного матеріалу навчальної дисципліни, а не знань за окремими темами та розділами навчальної дисципліни. Підготовлені завдання узгоджені з робочою програмою та затверджені на засіданні випускової кафедри.

Підготовлені контрольні роботи включають 30 варіантів завдань рівнозначної складності. Запропоновані кафедрою критерії оцінювання завдань комплексних контрольних робіт дозволяють об'єктивно та обґрунтовано визначити результати їх виконання здобувачами.

Виконання комплексної контрольної роботи потребує наявності якісних знань у студентів, що не вимагає від студента при цьому виучування положень, що періодично переглядаються та змінюються. У зв'язку з цим надана здобувачам можливість використовувати під час виконання комплексних контрольних робіт чинних редакцій законів України та розпоряджень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України, є цілком логічною та обґрунтованою.

Пакет комплексних контрольних робіт з навчальної дисципліни "Актуальні проблеми розвитку ринку фінансових послуг", що рецензується, може бути рекомендований до застосування під час перевірки знань здобувачів освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

5.1. Основна

1. Внукова Н. М. Ринок фінансових послуг : навч.-метод. посіб. / Н. М. Внукова, В. І. Грачов, Н. В. Кузьминчук. – Х. : ІНЖЕК, 2004. –276 с.
2. Внукова Н. М. Фінансові аспекти ломбардної діяльності : Монографія / Н. М. Внукова. – Х. : ТО «Ексклюзив», 2013. – 150 с.
3. Організація забезпечення створення фінансових кластерів транскордонного співробітництва : монографія / Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова, В. І. Лямець [та ін.]; наук.

ред. та кер. кол. авт. д.е.н., проф. Внукова Н. М. – Львів : Інститут регіональних досліджень НАН України, 2011. – 104 с.

4. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції : монографія / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко, С. А. Ачкасова [та ін.]; наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків : ТО «Ексклюзив», 2014. – 217 с.

5. Розвиток системи управління ризиками ринків фінансових послуг : монографія / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко, С. А. Ачкасова [та ін.]; наук. ред. та кер. кол. авт. док. екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Х. : Ексклюзив, 2014. – 190 с.

6. Транскордонні фінансові кластери у забезпеченні експортно-імпортних операцій : монографія / Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова, Г. К. Броншпак [та ін.]; Наук. ред. та кер. кол. авт. д.е.н., проф. Н. М. Внукова. – Харків : Ексклюзив, 2012. – 200 с.

7. Управління розвитком ринків фінансових послуг: Монографія / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко, С. А. Ачкасова [та ін.]; Наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н. М. Внукова. – Харків: АдВА®, 2009. – 196 с.

8. Фінансові послуги у становленні кластерних ініціатив єврорегіону : монографія / Н. М. Внукова, А. В. Воронін, Н. І. Притула [та ін.]; за заг. ред. докт. екон. наук, професора Внукової Н. М. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 228 с.

5.2. Додаткова

9. Азаренкова Г. М. Вплив показників економічного розвитку на фінансові потоки ринку корпоративних облігацій / Г. М. Азаренкова, М. В. Іванова // Фінанси України. – 2013. – № 10. – С. 65 - 74

10. Білорус О. Г. Фінансова глобалізація: парадигмальні зрушення й ризики / О. Г. Білоус, О. В. Гаврилук. – 2013. – № 7. – С. 7 - 17

11. Бобров Є. А. Роль та місце ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку / Є. А. Бобров // Фінанси України. – 2011. – №4. – С. 88 – 94.

12. Внукова Н. М. Адаптація вимог Solvency II до умов функціонування страхового ринку України / Н. М. Внукова, С. А. Ачкасова, І. В. Скорик // Фінанси України. – 2013. – №9. – 2013. – С. 76 – 82.

13. Внукова Н. М. Фінансовий моніторинг: навч. посіб. / Н. М. Внукова, Ж. О. Андрійченко / Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. – 203 с.

14. Гораль Л. Т. Аналітична оцінка інноваційної діяльності фінансових установ на ринку фінансових послуг / Л. Т. Гораль, З. А. Мацук // Фінанси України. – 2015. – № 6. – С. 72-82.

15. Дацко Л. І. Економічна безпека держави в контексті глобалізації банківського бізнесу / Л. І. Дацко, А. І. Мокій, М. Ю. Марченко // Фінанси України. – 2013. – № 10. – С. 95 – 109.

16. Іршак О. С. Макроекономічне прогнозування розвитку банківської діяльності та його види / О. С. Іршак // Економіка. Фінанси. Право. - 2015. – № 9. – С. 7-10.

17. Козьменко О. Трансформування банківської системи України під впливом іноземних фінансових конгломератів / О. Козьменко, В. Козирєв // Вісник НБУ. - 2014. – № 8. – С. 12 – 18.
18. Липчук В.В. Фінансовий стрес як економічне явище / В.В. Липчук, В.М. Ковалів // Фінанси України. – 2015. – № 3. – С. 76-87.
19. Литвин М. В. Індексний метод визначення адаптивності банківської системи до глобалізаційних вимог / М. В. Литвин // Економіка. Фінанси. Право. - 2011. – № 2. – С. 25-29.
20. Лямець В. І. Концептуальні основи побудови стратегії кластера / В. І. Лямець, О. А. Ягольницький // Економіка розвитку №4 (56). – 2010. – 2010. – С. 44-46.
21. Маслова С. О. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / С. О. Маслова, О. А. Опалов. – К. : Кондор, 2006. – 190 с.
22. Мірошниченко Г. О. Напрями розвитку механізму стабілізації банківської системи в умовах невизначеності / Г. О. Мірошниченко // Актуальні проблеми економіки. - 2013. – № 9. – С. 182-189.
23. Науменкова С. В. Підвищення доступності фінансових послуг: актуальні питання регуляторної практики / С. В. Науменкова // Фінанси України. - 2013. – № 10. – С. 20 - 33
24. Силантьєв С. О. Розвиток законодавства щодо врегулювання позабіржевого ринку похідних фінансових інструментів / С. О. Силантьєв // Актуальні проблеми економіки. - 2013. – № 9. - С. 190-199.
25. Соркін І. В. Альтернативні механізми врегулювання спорів у сфері фінансових послуг: світовий досвід та реалії України / І. В. Соркін // Фінанси України. - 2013. – № 10. – С. 7 – 19.
26. Страхування: теорія та практика : навч. посіб / Н. М. Внукова, Л. В. Временко, В. І. Успенко [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 655 с.
27. Тридід О. Складові формування загальної концепції регулювання вітчизняної банківської системи / О. Тридід, Н. П. Погореленко, М. І. Гойхман // Вісник НБУ. - 2014. – № 2. - С. 127–131.
28. Харченко В. Міжнародний досвід формування інформаційно-фінансового простору / В. Харченко // Вісник НБУ. - 2014. – № 3. – С. 38-42.
29. Шаров О. Перспективи створення країнами ЄС банківського союзу / О. Шаров // Вісник НБУ. - 2015. – № 2. - С. 34 – 43.
30. Шелудько Н. М. Зовнішньоторгова модель розвитку банківського сектору України: підсумки кризових трансформацій / Н. М. Шелудько, К. В. Ануфрієва // Фінанси України. - 2013. – № 10. – С. 41 – 64.
31. Ящук В. В. Ринки фінансових послуг як складова системи економічного розвитку / В. В. Ящук // Фінанси України. – 2011. – №1. – С. 115 – 121.

5.3. Ресурси Інтернет

32. Директива 2009/138/ЄС Solvency II Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.dfp.gov.ua/746.html>.

33. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року : Постановою Правління Національного банку України від 18.06. 2015 року № 391 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.

34. Концепція захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 р. № 1026-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua/1155.html>.

35. Офіційний сайт Національного банку України . – Режим доступу : www.bank.gov.ua/.

36. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України . – Режим доступу : www.sdfm.gov.ua/

37. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. – Режим доступу : www.nssmc.gov.ua/

38. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. – Режим доступу : <http://www.nfp.gov.ua>.

39. Про затвердження змін до Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 03.06.2010 р. № 454 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0454-10/print1410515213875485>.

40. Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю : Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 24.06.2004 р. № 1225 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0927-04/print1410515213875485>.

41. Про затвердження Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами : Затверджене розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005 р. № 3981 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>.

42. Про захист прав споживачів : Закон України № 1023-ХІІ від 12.05.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.

43. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) : Закон України № 2299-ІІІ від 15.03.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2299-14>.

44. Про міжнародний факторинг : Конвенція УНІДРУА від 28.05.1988 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_210.

45. Про Національний банк України : Закон України № 679-ХІУ від 20.05.2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

46. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями : Постанова Правління Національного банку України

від 25.01.2012 р. № 23 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.

47. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 №85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

48. Про схвалення Концепції запровадження пруденційного нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку : Розпорядження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України від 24.04.2012 р. № 553 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.licasoft.com.ua/index.php/component/lica/?href=0&view=text&base=1&id=659396&menu=824279>.

49. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України № 2664–III від 12.07.2001 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/-laws/show/2664-14>.

50. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України № 978-IV від 19.06.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

51. Стратегія реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки : Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.10.2012 р. №867-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

52. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems - revised version June 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>.

53. Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring, BCBS, Dec 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs165.pdf>.